

I. Képzelt találkozás a hagyománnyal

Képzéljük el, hogy egy olyan már-már elvesztett hagyomány képviselőjével találkozunk – mondjuk itt, a Moszkva téren –, ami négyezer éve létezik.

Ha „Atlantiszról” vagy a Marsról, vagy az antik Rómából, vagy Indiából, vagy egy indián törzsből jönne az illető, biztos rögtön keblünkre ölelnénk, meghallgatnánk. Bár sietnénk, karácsonyfa- díszért küldtek le.

Képzéljük el, hogy azt mesélné, hogy volt egyszer egy ősatyjuk, akit a Sokaság Atyjának hívtak (Áv Rám), s aki találkozott azzal, aki minden Létező Ura – aki közös minden létezőben –, akinek a neve: Léteztető, s így még a többi erőt (istent) is ő létezteti, aki örökkévaló és mindentől elkülönült, teljesen elvont (vagyis „szent”).

Képzéljük el, hogy ez a Léteztető azt mondja az ősatyának – hisz ő dönt arról, hogy mi „legyen”, mi lesz –, hogy majd a Szorongás Országába (az ő nyelvükön Micrájimba) fog költözni az ősatyja unokája, akit Jiszróélnék, Egyenes Erőnek (más fordításban a „Lét Ura uralkodiknak”) hívnak, s ott a Zúrzavar (Fárod) lesz a király, úgyhogy a Léteztető (az ő nyelvükön „Jeho-ve”), az Úr majd egy Szabadítónak (Mosénak) nevezett utód segítségével kimentí őket, hogy aztán szavakkal is elmondja Tanítását (Tóráját) – ezt mondaná ez az idegen a budai csomóponton.

Nyilván megkérdeznénk képzetben tőle, mi hát ez a tanítás, ami ennyire régi és annyira alapszintű, hisz mi is létezőnk egy létező világban, sok szorongás és zúrzavar rabjaként – hogyan ment meg hát a Lét Ura?

S kiderül, hogy a Léteztetőt bemutató sokezer éves szöveg, amely az ő betűivel s társbetűivel íródott „felszólításaimmal (parancsolataimmal) elkülönítetek (megszenteltek)” – és azt mondja: „legyen neked emlékeztetőül”, „jelül” jó néhány jelkép, például a Léteztető tanának szavait tartalmazó kis doboz „legyen kezeden” (szíjjal lehet odakötni) imaidőben, s az ő „szavait ismételd lefekvéskor és felkeléskor”, étkezéskor és öltözködéskor, „s hajársz utadon”.

Egész belemerülnék a karácsonyi sorbaállításban topogva.

Kiderülne, hogy úgy kapcsolódhatna a Lét Urához, ha nem lépsz soha a nem létezés, a pusztítás irányába, ha nem is „kívánsz” olyat, ami nem teneked létezik, ha javaid egy részét a rászorulónak adod, ha – ez aztán tényleg kínosan hangzik, s talán fáj is – fiad nemi szervén az előbbort jelképesen lemetélted, s ha nem követed azon csoportok szokásait, akik nem tudnak a Lét Uráról, hisz te is „legyél elvont (szent), amint Urad is elkülönült (szent)”.

Hát, mindezt meghallva, sőt megtudva, hogy a történelem-könyveik és versesköeteik fennmaradtak, leírva, hogy győ-

zött e nép az ellenségein, hogy alkotott királyságot egy Szeretett (Dávid) nevű király által, aki „felkent” (Masiach–Messiás) volt, s akiről a költők azt mondták, utóda vagy hozzátartozója – „fia” – lesz a Megmentő (az ő nyelvükön Jesuá, az őket leigázók nyelven: Jézus) –, hát, mindezt megtudva, bizony lehet, hogy gyanakodni kezdenék ezekre az emberekre, akik ráadásul – a Tanítás szavait megtéve s gyakorolva – „visszhangzóknak”, „hirdetőknak” (jehudi) hívják magukat, a Lét Ura Visszhangjának Népe. . .

Nem csodálkoznánk, hogy a környező népek fiai gyanakodtak: hiszen a Tanítás szövegében is vannak sokkal érthetőbb legendák: valaki meghal és föltámad (egy Ézsajas – Segítő – nevű látnoknál), mint a mi Isteneink, akikről szobrot is lehet készíteni – gondolnák.

És ezt talán meg is mondanánk ennek az illetőnek, akivel a Moszkva téren találkoztunk. Jó, hogy azt nem mondja, ő Dávid fia. . . Hiszen ő már kétezer éve eljött, pont most lesz a születésnapja, nem?

II. A fordítás ferdítés: hogyan lett a „Lét Ura megment”-ből a „Megmentő (Jézus) az Úr”?

De ha már elképzéljük, hogy itt Budán szembetalálkoztunk „Dávid fiával”, akkor mindjárt meg is mondhatnánk neki, hogy mi is olvastunk ám könyveket, s tudjuk, hogy a visszhangzók népe – vagyis a zsidók – minden nemzedékében tudták, hogy melyik a „dávidi” – a szeretett – család, kik a fiai. Sőt minden nemzedékben vannak tudós, tanult utódok – azoknak a főiskoláknak (talmudi) vezetői, akik a Tant minden korban megvitatják s továbbadják, például mindig (ma is) e család tagjai. Ráadásul mindig jönnek olyan látnok költők, akik a Tanítást eredeti, lázadó módon értelmezik, akik többnyire – mint közülük a leghíresebb – elpusztulnak, ha nem is a visszhangzók, de az órájuk alapozó „megmentés-hitűek” vagy az arab „látnok hitűek” keze által. Akár példákat is sorolhatnánk ilyen „messiásokra”: az időszámítás előtti 9. században Jóás király, aztán Hizkijja és Jósias királyok, Júda Makkábi a 2. században, aztán Jézus után a II. században Bar Kochba és Szandelár rabbi, a IV. században Ráv rabbi, a VII.-ben Abu Isa, a VIII.-ban Hájgáon, a XI.-ben Rási, a XII.-ben David Alroy és Abarbanel, Abulafia, a XVI.-ban Cordober, Luria, Solomon Molkho, Jehuda Löw, David Reubeni, a XVII.-ben Sabbataj Cvi, a XVIII.-ban a Baal Sem Tov s utódai a XIX-XX. században: a „lubavicsi” rabbidinasztia. . .

Szóval mindezt gúnyos – vagy elnéző – mosollyal az arcába vághatnánk, és feltehetnénk neki a kérdést, hogy amennyiben

azt állítja, köze van a Szeretett Fiához, vagyis segíteni akarnak a Lét Urának a Megmentésben, mit tanácsol vajon esetleges követőinek: „tegyék meg”, amit a Tan mond, hogy mi „legyen neked jelül” és mi ne, vagy pedig elég, ha „hisznek” talán a Megmentőben, netán pont Őbenne? Fogadjuk el, hogy a Lét Ura ment meg, ha eleget teszünk felszólításainak? Vagy az erről szóló költői hasonlatot fogadjuk el, hogy a Megmentő emberi Ūrként is eljön... vagy pláne már eljött...

Vagy hogy épp most?

Valaki rám szól, hogy mozogjak, kicsit kiállok a karácsonyfadísz-sorból, előbb most ezt végig kell gondolni.

III. Hogyan vonjunk vállat a jó hírre?

És a képzeletbeli találkozáskor ez az illető zavartan szabadkozna, hogy a „fordítás ferdít”, hiszen héberül azt, hogy hit (hűség) és azt, hogy gyakorlat ugyanazzal a szóval fejezzük ki – s mi az a szó? Az, hogy „amen”...

És hozzátenné, hogy nem eszik olyan forrón a kását, mert nagyon szerteágazó ez a hagyományhoz kapcsolódó család, s igazi örökösnek a családja egy másik ágát tartják ma a tudósok, mellesleg, ha akarom, ehhez a utódhoz is szívésen elkísér, pont odavisz a metró...

És különben is a visszhangzóknál olyan sokféle párhuzamos hagyomány volt mindig, mint ma is, mindenhol más-milyen hangsúlyt kap ez a költői kép, a „szeretett fia”, a „szenvédő szolga”, aki a „fájdalmak embere”... Többnyire azt mondják, hogy ez az egész Népre egy hasonlat, a Visszhang Népét, az Egyenes Erő népét tényleg elég sokat üldözték, többnyire az ő eredeti Tanításuk „fordításai” alapján álló, százszoros túlerőben lévő nemzetek, szóval, mondaná új ismerősünk, „mi” vagyunk ez a szolga, aki „harmadnap feltámad”, vagyis „megmentett” (jesuá) lesz a Zűrzavar rabságából, újra és újra.

És azért sem számít, hogy ki mit gondol minderről, mert a többség úgyis „hitetlen”, s nem is hallott soha a Léteztetőről, a megmentésről, a Tanról vagy a Szeretett Fiáról – akik meg tanultak, meg szóba sem állnak szinte egy olyannal, mint ő, aki nem tanult, vagyis nem állt módjában a tannak megfelelő jötteteket gyakorolni, hogy a lelke „megmentett” lenne, az így képtelenség.

Ráadásul e tudósok hagyománya szerint a dolog nem olyan sietős, hisz van még kétszázötven év, ami legalább nyolc nemzedék, a hatezredik évig, amikor a „hetedik napon” tényleg eljöhet majd a Lét Ura mint Megmentő.

Arról meg végképp nem beszélve, hogy a visszhangok csak az eredeti Egyenes Erő (Izráel) egytizede, akik visszatértek a fogságból (Babilonból, i. e. 6. sz.) s a többség elkeveredett a többi nép között – a dávidi királyi családról is hiányzanak néhány nemzedéken át (i. e. 4–2. sz.) a feljegyzések, elvben akár el is keveredhetek – s akkor ez azt jelentené, hogy bárki lehet „Dávid fia”, akár lehetne ott, az a koldus is... – Vegyetek inkább egy Colát... – morogja az aszfaltarcú koldus a Kalefon, s nekidől a metró üvegajtájának.

Na igen, de melyik Colát? Coca-Colát, az eredetileg feltalált, ősi névvel, vagy a másikat, amelyik ugyanazt ígéri, csak más elnevezéssel?

Mostanáig talán csak képzeltük, hogy találkoztunk egy sokezer éves vita egyik résztvevőjével, de most, miközben zsebünkben kotorászunk, egyszerre eláraszt a tér zaja:

– Őrtorony! – mutatja egy öreg néni újságja feliratát: „Létez-e Isten?” Lefordítva ez nem kérdés: „Van-e a Léteztető?”

– Jézus az úr! – rikkantja a mikrofonba egy gitáros fiatalember. Lefordítva még stimmel is: Megment a Léteztető! A falon felirat: „SZDSZ... zsidók...” A könyves hangszórójából izraeli népzene sodor a szél, a karácsonyfadíszek csilingelnek.

Lehet, hogy teljesen szabad vagyok, mert rám van bízva, hogy mit gondolok és mit képzelek a hagyományról, s hogy mit teszek – és lehet, hogy ennek ellenére vagy épp ezért: nem mindegy mégsem?

Szombat

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület folyóirata

Évente tízszer megjelenő számaiban zsidó értékeket közvetít és zsidó érdekvédelemért lép fel.

Tudósít a belföldi és külföldi zsidó eseményekről, különös tekintettel Izrael híreire, bepillant a zsidó iskolák és szervezetek életébe, neves zsidó személyiségeket szólaltat meg, és információval szolgál a gazdasági és kulturális élet valamennyi – a zsidó közösségeket is érintő – kérdéséről.

Őszi számaink tartalmából:

- Nem mondunk le a jóvátételről
- A Bné Brit vállalkozásfejlesztő irodája
- Interjú Kornis Mihállyal
- A pápa és a Hitközösség
- A kibucok „vétke”
- Nyári böjtök, őszi ünnepek
- Itamár Jáoz-Keszt tanulmánya a héber költészetről

Őn is fizessen elő a **Szombat**-ra, az **Ybl** bank 219-98904/1264-7., „Szombat”, 1264-7-5036 számú alszámlán, vagy a Garay u. 48. szám alatti kiadóhivatalban! Az előfizetés ára egy évre 580 forint. Érdelklődni lehet délutánonként a 1426-924-es telefonszámon.